

ОПЕРАЦІЇ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

Що в принципі може відбуватись з матеріальними цінностями? Мінімальний набір операцій обліку, або в термінології ArchiMate – бізнес-процесів:

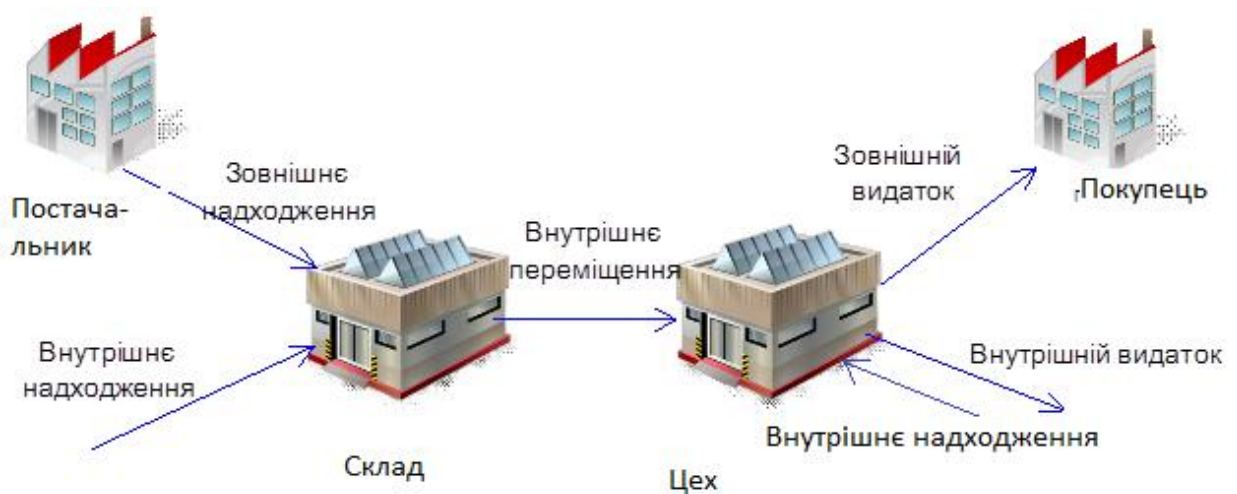

Рисунок 6.12 – Операції обліку МЦ

Кожна операція реалізується типом ПД або типами ПД.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

ОПРИБУТКУВАННЯ МЦ

Комірник на складі вводить *прибуткову накладну*, яка містить постачальника і перелік МЦ з кількістю. Проведення цього ПД кредитує розрахунки з постачальником на вартість закупівлі, дебетує залишки МЦ в сумі та збільшує їх у кількості.

Кореспонденція рахунків: Дт 20 Кт 63 на суму вартості МЦ

ВНУТРІШНЄ ПЕРЕМІЩЕННЯ

Інколи треба перемістити МЦ зі складу на інший склад (як-от у цех, якщо в цеху ведеться облік МЦ). Це робить *накладна на внутрішнє переміщення*. Переміщується частина або весь залишок. Рахунок обліку МЦ не змінюється, змінюється склад (МВО)

Кореспонденція рахунків: Дт 20 кт 20 на суму вартості МЦ, що переміщуються.

СПИСАННЯ

МЦ споживаються у виробництві, тобто списуються. Їх залишки в списаній кількості зникають. Це робить, зокрема, ПД *Вимога*, згідно якої комірник видає начальнику цеху МЦ. У вимозі теж багато рядків.

Кореспонденція рахунків: Дт 23 кт 20 на суму вартості МЦ, що списуються.

ОПРИБУТКУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ

МЦ, а саме, готова продукція, оприбутковується з виробництва і з'являється на складі готової продукції. У ПД *Акт оприбуткування ГП* теж багато рядків.

Кореспонденція рахунків: Дт 26 кт 23 на суму собівартості МЦ, що оприбутковується.

РЕАЛІЗАЦІЯ МЦ

МЦ відвантажуються покупцю, тобто реалізуються. Їх залишки в реалізованій кількості зникають. Це робить, зокрема, ПД *Видаткова накладна*, згідно якої комірник видає МЦ представнику покупця (імовірно, це водій вантажівки, який має довіреність). У ПД *Видаткова накладна* теж багато рядків.

Кореспонденція рахунків: Дт 90 кт 26 на суму собівартості МЦ, що реалізуються.

Дт 36 кт 70 на суму реалізації МЦ

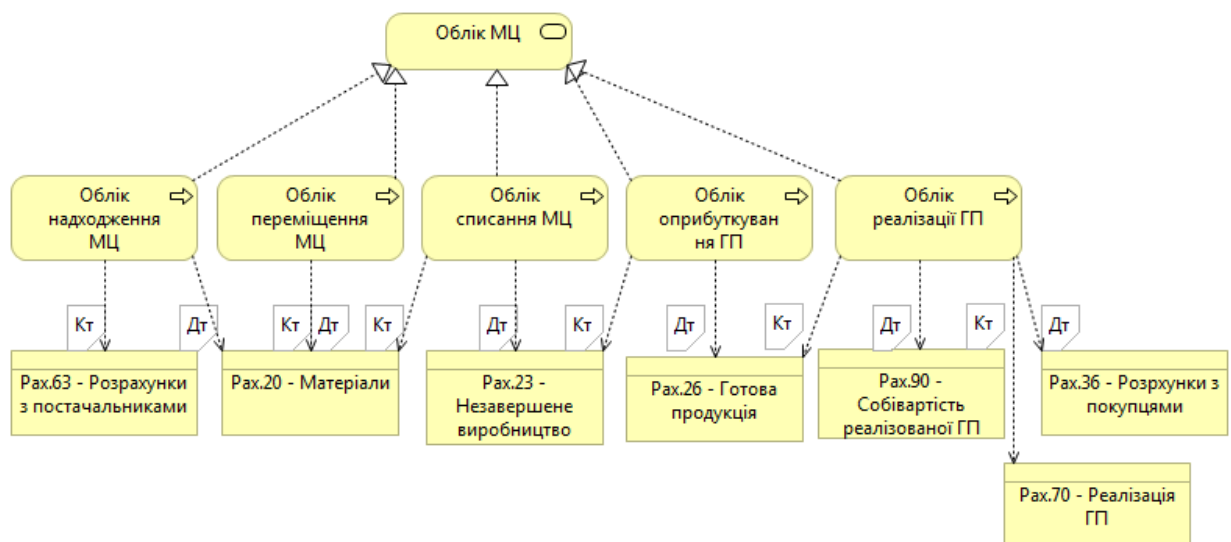

Рисунок 6.13 – Кореспонденція рахунків в операціях обліку МЦ

ПРОЕКТНЕ РІШЕННЯ

Ми виходимо з того, що в нашому розпорядженні є система класу ERP, яка дозволяє вільно формувати потрібні для моделі бізнесу об'єкти, зокрема:

- Виміри; крім стандартних вимірів (підрозділи, контрагенти, види діяльності, працівники і т.д.) можуть бути потрібні додаткові (як-от акціонери для нарахування дивідендів).

- Залишки; крім стандартних бухгалтерських рахунків і кількісних залишків (кількість МЦ на складах, кількість валюти) для окремих предметних областей потрібні додаткові види залишків (як-от використані на ремонт машин запчастини).
- Первинні документи (ПД). В тілі ПД може бути до трьох посилань на вимір (як-от в ПД «Вимога на ремонт машини» - машина, яка ремонтується). В рядках ПД можуть бути посилання на вимір (як-от на запчастину), і числові атрибути, як-от кількість і сума.
- Є можливість для тіла ПД і для рядка ПД визначати бухгалтерські проводки і небухгалтерські транзакції, тобто до яких бух.рахунків або залишків додається або віднімається певна сума або кількість.

Формування проектного рішення виконуємо на прикладі предметної області обліку МЦ.

Завдання 1. Опис цільового бізнес-процесу (в формі діаграми діяльності, BPMN або іншій)

ПРОЦЕС ОБЛІКУ МЦ (ЗАВДАННЯ 1)

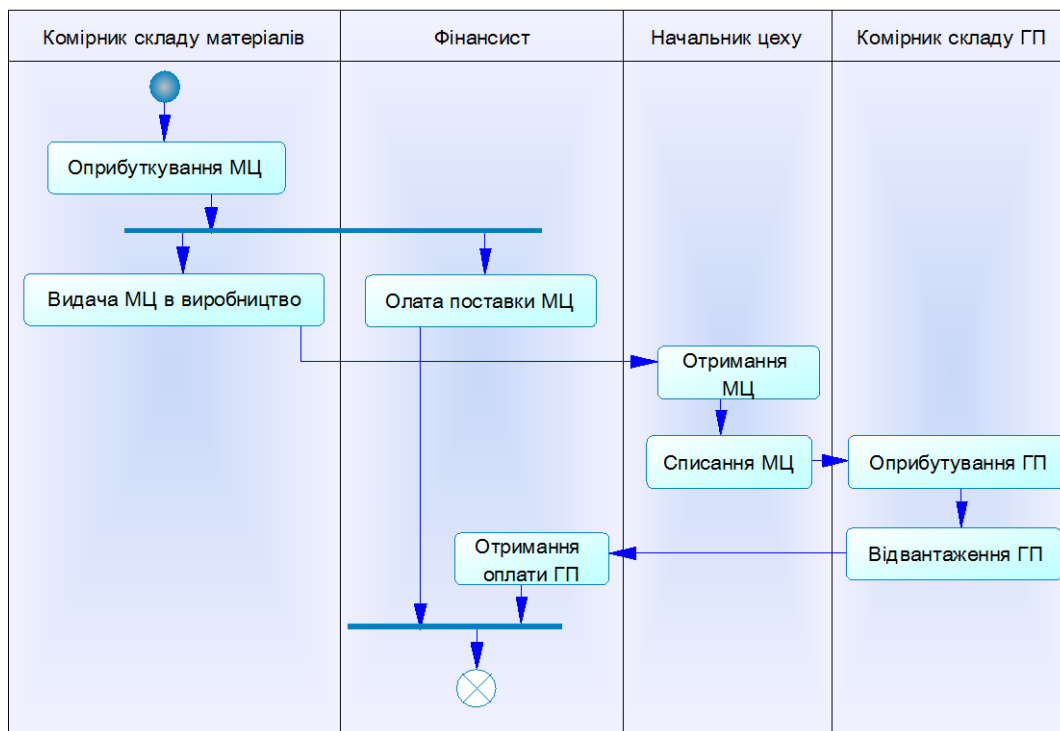

Рисунок 6.14 – Процес обліку МЦ по стадіях життєвого циклу на підприємстві

ДІАГРАМА ВАРІАНТІВ ВИКОРИСТАННЯ (ЗАВДАННЯ 2)

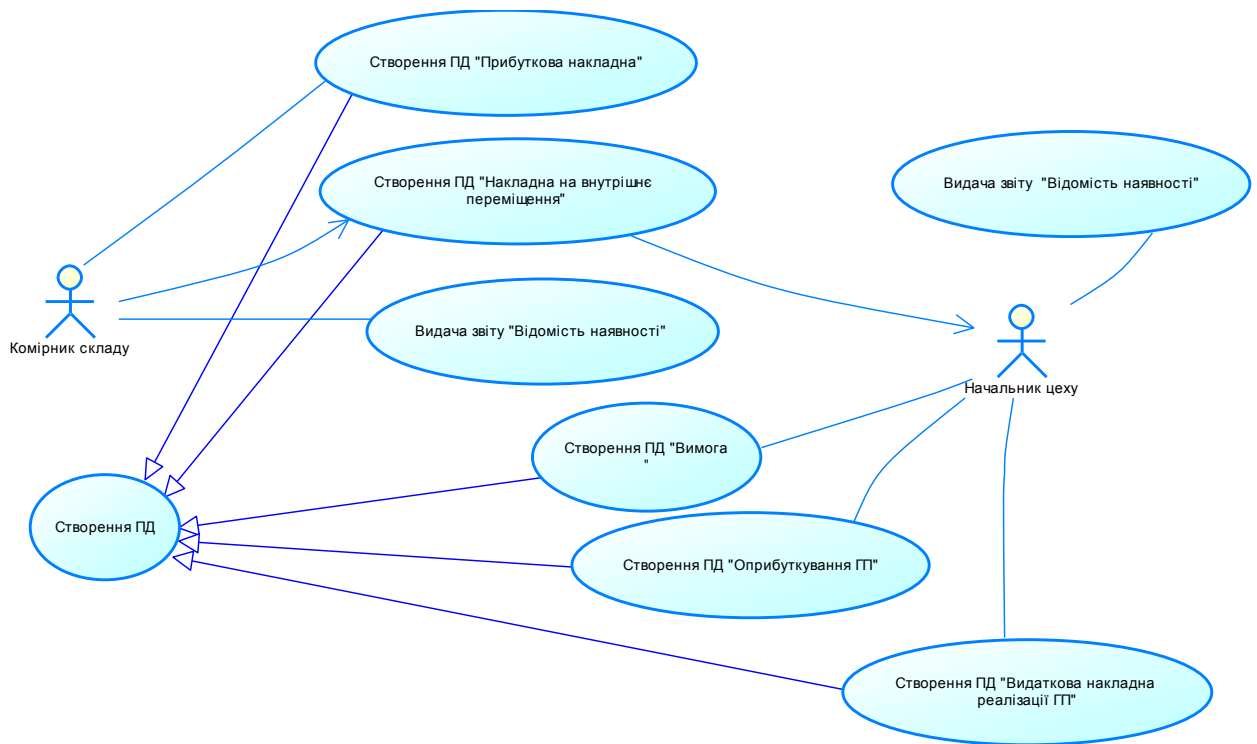

Рисунок 6.15 – Варіанти використання для обліку МЦ

ER-ДІАГРАМА НАБОРУ ПД (ЗАВДАННЯ 3)

Завдання 3. Розробити ER-діаграму набору ПД (без проводок і небухгалтерських транзакцій)

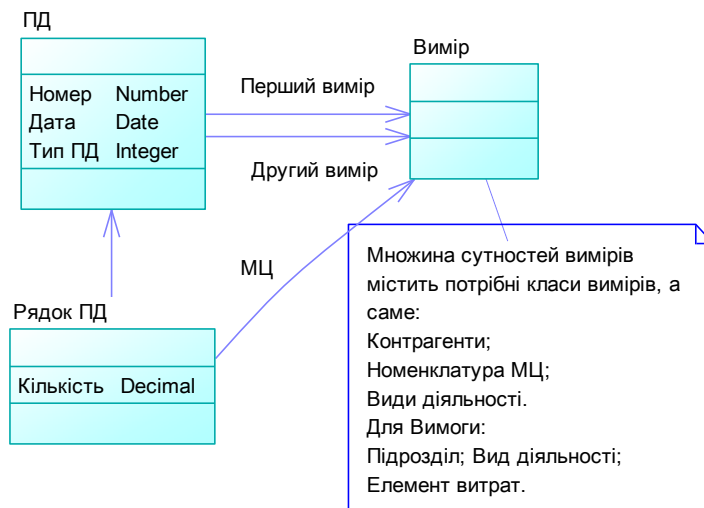

Рисунок 6.16 – ER-діаграма ПД обліку МЦ

Завдання 2. Визначити типи ПД та їх структуру. Визначити необхідні виміри, рахунки, регістри, їх деталізацію.

ВИМІРИ, РАХУНКИ, РЕГІСТРИ, ДЕТАЛІЗАЦІЯ, ТИПИ ПД (ЗАВДАННЯ 4)

1. Додаткові виміри, додаткова деталізація бухгалтерських рахунків не потрібні, все є в архітектурному шаблоні багатосегментного обліку.
2. Додаткові регістри, їх деталізація не потрібні, все є в архітектурному шаблоні багатосегментного обліку.

ТИПИ ПД І ЇХ СТРУКТУРА

Таблиця 1. Типи ПД і їх структура

<i>Виміри в тілі ПД</i>	<i>Виміри в рядках ПД</i>	<i>Розрахунки при вводі</i>	<i>Проводки і транзакції по ПД</i>	<i>Проводки і транзакції по рядку</i>
Прибуткова накладна				
Контрагент-постачальник Центр відповідальності (склад) - отримувач	Номенклатура МЦ	Вартість МЦ = кількість в рядку * ціну з номенклатури МЦ	---	Дт 20 кт 63 на вартість МЦ +01 на к-сть МЦ
Накладна на внутрішнє переміщення				
Центр відповідальності – відправник Центр відповідальності - отримувач	Номенклатура МЦ	В рядках пропонуються лише МЦ, які є в залишках відправника Вартість МЦ = кількість в рядку * ціну з номенклатури МЦ	---	Дт 20 (ЦВ-отримувач) кт 20 (ЦВ-відправник) +01 ((ЦВ-отримувач, МЦ з рядка) -01 (ЦВ-відправник, МЦ з рядка)
Вимога				
ЦВ-відправник Підрозділ, який списує Вид діяльності (продукції)	Номенклатура МЦ	В рядках пропонуються лише МЦ, які є в залишках відправника Вартість МЦ = кількість в рядку * ціну з номенклатури МЦ	---	Дт 23 (підрозділ, вид діяльності – з ПД, елемент витр.-Матеріали) кт 20 (ЦВ-відправник, матеріал з рядка) -01 (ЦВ-відправник, матеріал з рядка)

Акт оприбуткування ГП				
ЦВ-отримувач	Номенклатура МЦ (тут це ГП)	В рядках вводиться кількість і сума оприбуткування продукції, тим самим визначається її собівартість	---	Дт 26 (ЦВ, МЦ) кт 23 (підрозділи – всі підрозділи, де є витрати на вид ГП), вид продукції (ГП) – МЦ з рядка, елементи витрат) В сумі: знімається однакова доля витрат з усіх аналітичних рахунків 23 рах. , тобто з усіх підрозділів і елементів витрат по данному виду продукції +01 (ЦВ, МЦ)
Видаткова накладна				
ЦВ-відправник Контрагент-покупець	Номенклатура МЦ	В рядках пропонуються лише МЦ, які є в залишках відправника Сума реалізації МЦ = кількість в рядку * ціну реалізації, яка вводиться в рядку	---	Дт 90 (Вид прод.) кт 26 (ЦВ, МЦ) в сумі собівартості (це сальдо рах.26 по ЦВ і ГП або його частина) Дт 36 (к/аг) кт 70 (Вид прод.) в сумі реалізації -01 (ЦВ-відправник, МЦ)

Завдання 4: Сформулювати опис бізнес-сервісу в термінах мови ArchiMate

БІЗНЕС-СЕРВІС ОБЛІКУ МЦ			
Бізнес-процес	Бізнес-інтерфейс	Бізнес-роль	Бізнес-об'єкт
Оприбуткування МЦ	Папка ПД надходження на склад; Прибуткова	Комірник складу матеріалів	Прибуткова накладна; Контрагенти; Номенклатура МЦ

	накладна		
Внутрішнє переміщення МЦ	Папка ПД видатку зі складу; Накладна на внутрішнє переміщення	Комірник складу матеріалів; начальник цеху	Накладна на внутрішнє переміщення; Номенклатура МЦ
Списання МЦ	Папка ПД видатку зі складу; Вимога	Начальник цеху	Вимога; Підрозділ списання; Номенклатура МЦ; Види діяльності (ГП)
Оприбуткування ГП	Папка ПД надходження на склад;	Комірник складу ГП	Акт оприбуткування ГП; Номенклатура МЦ
Відвантаження ГП	Папка ПД видатку зі складу; Видаткова накладна	Комірник складу ГП	Видаткова накладна; Контрагенти; Номенклатура МЦ

ДІАГРАМА БІЗНЕС-СЕРВІСУ ОБЛІКУ МЦ (ARCHIMATE) (ЗАВДАННЯ 5)

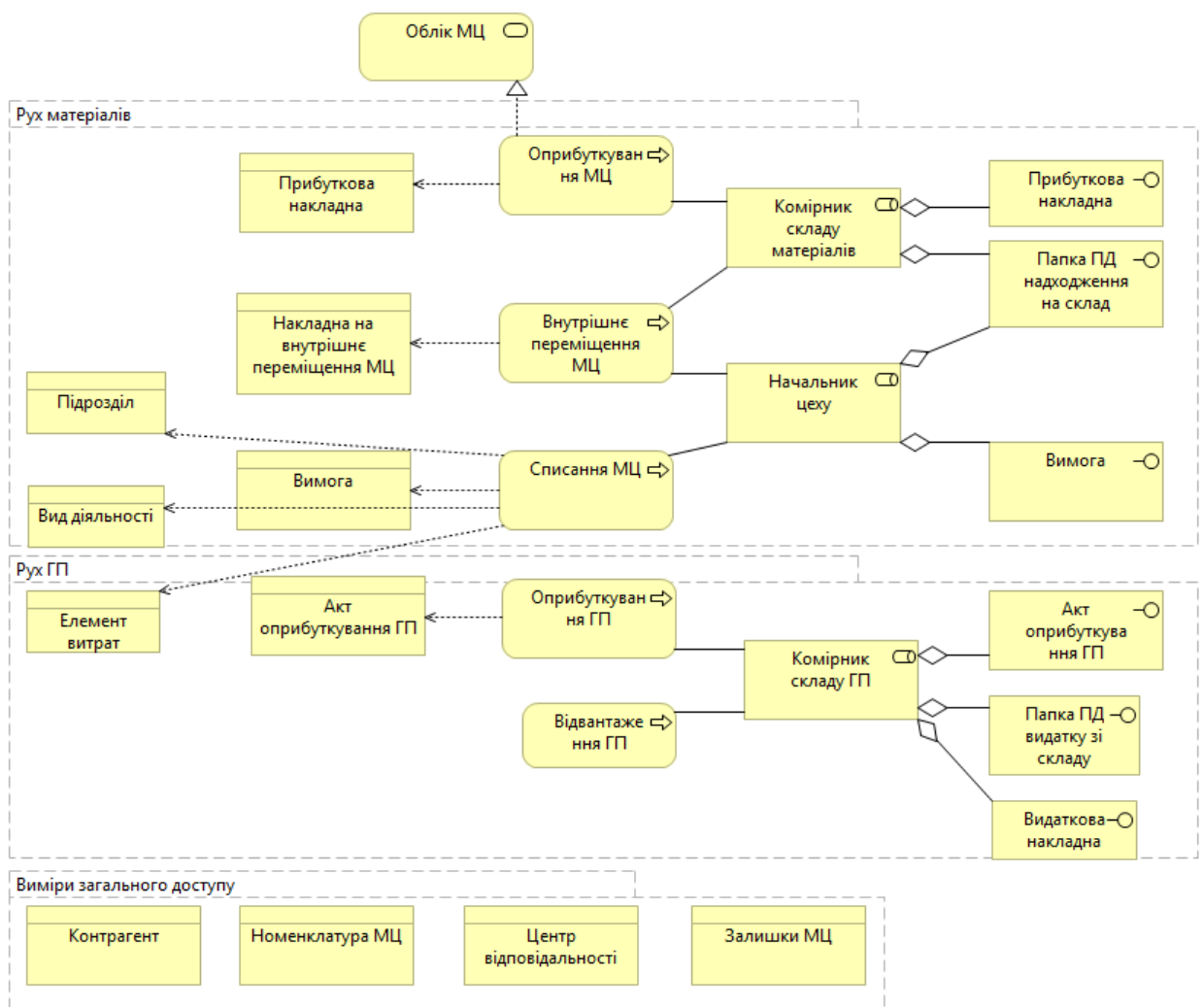

Рисунок 6.17 – Діаграма бізнес-сервісу обліку МЦ (ArchiMate)